

Som maskrosfrön i vindarna

*En kvalitativ studie om challengerpartiet Miljöpartiets
sakpolitiska förändring vid regeringsmakten.*

Abstract

Challenger parties are a popular topic of interest in political science. Prior research on challenger parties is predominantly regarding their characteristics and effects on the political climate. However, the transition from challenger to mainstream is less investigated. Moreover, prior research on challenger parties is, albeit not exclusively, heavily focused on right wing populist parties. This study aims to continue the research on these parties from a different perspective, by selecting one case of a green formerly challenger party and observing its metamorphosis from challenger to established. The goal is to create an understanding on if government positions have an effect on the status of “challenger” or if the phrase is merely used to categorise a party as “new”. This has been done by analysing documents from three party conferences, eight years between each other, from seven years before, one year after and nine years after its government debut. The results suggest that there is a strong case to be made that a position in government does cause a definitive change in the party’s political agenda, and that the status of challenger party and mainstream party is not just a categorical description, but an actual fact of political life.

Nyckelord: Miljöpartiet, gröna partier, green parties, challenger parties, mainstream parties, svensk politik, political entrepreneurs, issue entrepreneurship.

Antal ord: 9461

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	1
2. Inledning	2
2.1 Tidigare forskning	2
2.2 Syfte och frågeställning	4
3. Teori	5
3.1 Challengerpartier och mainstreampartier	5
3.1.2 När blir utmanaren etablerad egentligen?	6
3.1.3 Kritik	7
4. Metod	8
4.1 Kvalitativ metod	8
4.2 Forskningsdesign och kvalitetsöverväganden	9
4.3 Begränsningar i metoden	12
4.4 Material	12
4.4.1 Avgränsning av materialet	12
4.5 Valet av fall	13
4.6 Miljöpartiet	13
5. Resultat	16
5.1 Redogörelse av innehåll och utveckling	16
5.1.1 Miljöpolitik	16
5.1.2 Energipolitik	16
5.1.3 Socialpolitik	17
5.1.4 Ekonomisk politik	17
5.1.5 Utbildningspolitik	18
5.1.6 Hälsopolitik	18
5.1.7 Transportpolitik	18
5.1.8 Bostadspolitik	19
5.1.9 Utrikespolitik	19
5.1.10 Kulturpolitik	20
6. Analys	21
6.1 Förändringarna	21
6.2 Tolkning av analysen och resultaten	23
7. Slutsats	25
8. Diskussion och framtida forskning	26
• Referenser	28

1. Bakgrund

Challenger parties. Mainstream parties. Två begrepp som populariserats mer och mer de senaste åren. Men vad betyder de? Trots att begreppet “challenger party” ofta förknippas med någon form av populism är ett *challenger party* helt enkelt ett politiskt parti utan regeringserfarenhet. Ett *mainstream party* är tvärtom ett etablerat parti med regeringserfarenhet (De Vries & Hobolt 2020, s. 17-19).

Eftersom “challenger parties” per automatik medför någonting nytt i de politiska landskap de träder in i är “challenger parties” av intresse att studera. För att begripa och försöka göra informerade förutsägelser om politik kräver det att statsvetare och politiska experter i grunden begriper aktörerna i politiken.

Begreppen *challenger party* eller *challenger parties* förekommer frekvent i uppsatsen. Det är möjligt att översätta “challenger party” till utmanarparti eller uppstickarparti. Dessa översättningar är relativt vanligt förekommande i statsvetenskaplig användning. Då den vanligaste formen av begreppet som återfinns i litteratur och forskning är just challenger parties har jag valt att behålla denna förankring för enkelhetens skull. Detta, samt för att undvika eventuella oklarheter och för att vara konsekvent i mitt svenska språkbruk kommer det engelska begreppet “challenger party” att skrivas som *challengerparti*.

2. Inledning

Challengerpartier som fenomen är inte nytt – i alla demokratier har det ibland uppstått perioder där de befintliga partierna inte har agerat tillräckligt tillfredsställande för en tillräckligt stor mängd väljares efterfrågan. I dessa situationer uppstår ett sorts tomrum eller en marknad som antingen fylls ut genom att de befintliga partierna justerar sin politik för att bemöta denna efterfrågan eller genom formandet av ett nytt politiskt parti. Man kan säga att alla partier har skapats från samma förutsättningar. Den största orsaken till skillnaderna mellan etablerade partier och nya partier är därför tidsvariabeln. Svensk politik har länge dominerats av en välbekant skara etablerade partier. Socialdemokraterna, Liberalerna (tidigare Folkpartiet), Centerpartiet, Kristdemokraterna och Moderaterna är alla etablerade partier med regeringserfarenhet. Svensk politik har också tre riksdagspartier utan någon eller med färsk regeringserfarenhet: Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna. Vad som, förutom regeringserfarenheten, framförallt skiljer dessa två grupper är åldern på partierna. Med undantag från Vänsterpartiet är de regeringsny- eller oerfarna partierna båda grundade på 80-talet medan de andra partierna bildades från sent 1800-tal till tidigt 1960-tal.

Inom politisk vetenskap diskuteras begreppet challenger parties och definitionen för ett så kallat challengerparti är tämligen okomplicerat: ett challengerparti slutar vara ett challengerparti när det hamnat i regering och därefter kommer det aldrig vara ett challengerparti igen (De Vries & Hobolt, s. 17). Tre dagsnära exempel på tidigare challengerpartier som idag knappast kan anses som något annat än mainstreampartier är Fremskrittspartiet i Norge, Renaissance i Frankrike (tidigare En Marche!) och Miljöpartiet i Sverige som hängde av sin challengerstatus 2013, 2014 respektive 2017. Dessa tre partier skiljer sig alla från varandra ideologiskt. Fremskrittspartiet kan jämföras med klassiska högerpopulistiska partier i Europa. Renaissance är en form av centersamling med politik som åtminstone vid sin början tilltalade både vänster- och högerlutande väljare. Miljöpartiets ideologiska historia innebär en något mer diskuterbar ideologisk definition men om man utgår ifrån partiets politiska samarbeten (på riksnivå framförallt med S och V) och legislativa facit i riksdagen samt vallokalsundersökningar kan man kalla Miljöpartiet för ett grönt parti något till vänster.

Denna fallstudie dyker djupare i frågan om vad som händer med challengerpartier genom att studera ett exempel från Sverige – Miljöpartiet.

2.1 Tidigare forskning

Under de senaste decennierna har tillkomsten av challengerpartier uppmärksammas mer och mer. Framförallt ligger fokuset på högerpopulistiska partier. Delvis beror detta på att de är statsvetenskapligt intressanta då deras historia, ideologier och strategier står i en principiell konfliktlinje med den traditionella liberala demokratin som europeiska demokratier kännetecknas av (De Vries & Hobolt 2020, s. 29-33 & 144-6). En annan anledning till det stora intresset för

högerpopulistiska partier är nyhetsvärdet skapad av, och som i sin tur leder till, debatt och nyfikenhet bland ländernas befolkning.

Ett område som förvisso är studerat men inte i samma utsträckning är challengerpartier som positionerar sig som center, center-vänster eller gröna partier (De Vries & Hobolt 2020, 27-29). En anledning till detta kan vara att de center-vänsterpartierna som framkommit under de senaste decennierna på många sätt redan liknat de befintliga partierna. En annan orsak till denna mjuka anonymitet kan även vara att dessa partier, med ett par tydliga undantag som Die Grünen i Tyskland (grönt parti) och En Marche! i Frankrike (center) inte nått samma framgång eller nivå av påverkan på det politiska etablissemangen i sina respektive länder (Sloat, A. 2020; Chrisafis, A. 2017).

Själva förändringen under och efter regeringsmakt hos challengerpartier är något som tar mindre plats i den tidigare forskningen. Dessa förändringar kan ses på många olika vis. En forskare kan intresseras för partiets beteenden, deras identitet, målgrupper, ideologiska ståndpunkter eller policyförslag. Allra mest består forskningen av challengerpartierna när de är challengerpartier och hur de förhåller sig till sin samtida politiska situation. Det finns emellertid några exempel på tidigare forskning som genomförts just om de förändringar dessa partier genomgått. *Understanding Populist Party Organization* (2016) av Reinhard Heinisch och Oscar Mazzoleni lyfter just hur Schweiziska folkpartiet och österrikiska Frihetspartiet modererade sina politiska ståndpunkter från challengerpartier till efter deras tid i sina respektive länders regeringar. En annan studie, *Populists in Power* (2015) av Daniele Albertazzi och Duncan McDonnell lyfter också förändringar som challengerpartier genomgått efter regeringsmakt och studerar Italienska Lega Nord och Frihetens folk samt återigen det schweiziska partiet Schweiziska folkpartiet. Detta är två av de tydligaste exemplen av tidigare forskning på ämnet som denna uppsats berör. Båda av dessa exemplar väljer att exklusivt studera partier på högersidan.

Det finns samtidigt några exempel på tidigare forskning som studerar just Miljöpartiets utveckling från nykomling till aktiv regeringsaktör. Ett exempel är Maggie Strömbergs bok *Vi blev som dom andra* från 2016. Denna bok följer partiet från dess födelse år 1979 upp till slutet av år 2015 och är en historisk återgivning av partiet under denna tid som beskriver vad för händelser och fenomen som partiet förhållit sig till eller själva orsakat. Boken är en mycket välkommen läsning för de som intresserar sig för svensk politik men är i grund och botten en mer journalistisk sammanfattning som inte riktigt försöker förklara partiet ur något akademiskt perspektiv. Några akademiska exempel är framförallt *Miljöpartiet De Gröna, från miljömissnöjesparti till grön regeringspartner* (2010) av Stig-Björn Ljunggren och *Från maskrosäng till tuktad rabatt?* (2014) av Katarina Barrling. Den tidigare av dessa beskriver miljöpartiets parlamentariska utveckling men erbjuder inte särskilt mycket förståelse för de som intresserar sig för den faktiska förändringen inom partiet. Den senare av exemplen, det vill säga Barrlings, går djupare in i partiets förändring med fokus på organisationen, individualismen och idealismen. Då Barrlings artikel för det första endast sträcker sig fram till 2014, och då inte kan ta med effekterna av de facto regeringsmakt i beaktning, samt kommer fram till slutsatserna att Miljöpartiets förändring, för att sammanfatta det, varken är final eller särskilt enkel att spika (s. 117-19), framgår det att studier på gröna challengerpartiers utveckling inte är obefintlig, men däremot otillräcklig.

Sammanfattningsvis finns det fortfarande mycket utrymme att studera förändringar i det sakpolitiska innehåll som finns hos challengerpartier som placerar sig inom den gröna kategorin. Då den tidigare forskningen framförallt handlat om högerpopulistiska partier samt att de exemplen som finns på gröna partier berör idealism snarare än sakpolitik och inte studerat dem innan och efter de facto regeringsmakt, behövs en studie av denna karaktär.

2.2 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att bilda en djupare förståelse för vad som händer med ett challengerparts politiska dagordning i runt och efter att det för första gången har hamnat i regering. Mer specifikt söker denna uppsats efter sakpolitiska indikatorer som ökar kunskapen om vad som händer med ett challengerparti när det slutar vara ett challengerparti. På sin mest triviala nivå söker uppsatsen svar på om skillnaden mellan ett challengerparti och ett mainsteamparti kan ses som endast semantiskt, det vill säga att orden endast är andra ord för "regeringserfarenhet, eller ej". Bästa möjliga utfall är att finna tillräckliga empiriska bevis för att på ett relevant sätt lägga en grund för utvecklandet av teorin om challenger parties.

Snävheten i frågeställningen sträcker sig till valet av fall. Detta skapar en frågeställning som är enkel att förstå och som är enkel att behandla i metoden, analysen och slutsatsen. Därmed lyder min frågeställning:

Ändrade regeringsmedverkan (efter år 2014) ett challengerpartis (Miljöpartiets) sakpolitiska agenda? Mer specifikt, övergav challengerpartiet sina tidigare sakpolitiska ideal för att passa in mer i den övriga politiska kontexten?

3. Teori

Uppsatsens teoretiska grund vilar på Catherine E. De Vries och Sara B. Hobolts teori om challengerpartier.

3.1 Challengerpartier och mainstreampartier

Begreppet challengerparti är viktigt att förstå för att börja studera challengerpartier och vidare även förstå studierna av dem. Ett challengerparti kan definieras olika men den vanligaste förklaringen är ett politiskt parti som representeras i parlamentet men som ej nyligen har suttit i regering (De Vries & Hobolt 2020, s. 17). Challengerpartier kan skilja sig ifrån varandra men har gemensamt att de driver en politik vars ämne tidigare inte tagit särskilt stor plats i debatten. Empiriska bevis tyder också på att challengerpartier genomgående önskar sig själva, politiskt, vara en nagel i ögat för det existerande politiska etablissemangen (ibid, s. 16). Av de tre färskaste svenska exemplen på challengerpartier går detta att urskilja hos både Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet (SvenskPolitik 2010; Skavlan 2015; Ekblom, Nilsson & Strömberg 2021).

Då jag i denna uppsats endast studerar Miljöpartiet uppstår inga problem gällande vilka jämförelser som behöver göras med ett annat challengerparti. Dessutom har Miljöpartiet de facto aldrig suttit i regering innan 2014. De har, däremot, släppt fram regeringar och ingått i politiska samarbeten. Med dessa punkter i åtanke väljer jag att för denna uppsats tolka definitionen av ett challengerparti som ett parti som "ej någonsin har suttit i regering".

En läsare av denna uppsats kanske undrar vad ett parti som inte är ett challengerparti kallas samt vad som kännetecknar ett icke-challengerparti. I teorin om challengerpartier kallar man icke-challengerpartier för traditionella partier eller mainstream parties. För att hålla språkbruket konsekvent och göra innehållet mer begripligt kommer jag genom hela uppsatsen att referera till traditionella partier eller mainstream party/mainstream parties som mainstreamparti/mainstreampartier.

Definitionen av ett mainstreamparti är helt enkelt ett etablerat parti med regeringserfarenhet. Mainstreampartier kan skilja sig åt från varandra ideologiskt och demografiskt men har väldigt mycket gemensamt. Mainstreampartier i västerländska demokratier kännetecknas av en djup partikultur och en sorts ömsesidig respekt för det politiska spelet, även för partier som står emot varandra ideologiskt (De Vries & Hobolt 2020, s. 64-5). I Sverige finns det idag sex partier man kan kalla för mainstreampartier enligt denna definition: Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna, Centerpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna.

De Vries och Hobolts teori om challengerpartier innehåller, utöver den grundläggande beskrivningen av dem, många intressanta begrepp som kan ge fler nycklar att försöka förstå hur challengerpartier borde eller åtminstone skulle kunna tänkas bete sig vid och efter regeringsmakt.

En stor förklaring till varför många challengerpartier bildas är att det av olika anledningar finns en "marknad" för ett parti att driva en viss fråga eller grupp av frågor alternativt representera en viss väljargrupp. Detta är vad De Vries och Hobolt kallar issue entrepreneurship och vad statsvetaren Gissur Erlingsson kallar partientreprenörer (De Vries & Hobolt 2015, 1176-8; Erlingsson 2006 s. 47). Detta betyder att de befintliga politiska partierna, enligt gruppen som kommer att starta ett nytt parti, inte behandlar en viss fråga tillräckligt tillfredsställande (De Vries & Hobolt 2020, 116-17). Erlingsson skriver även i Sociologisk forskning (2006) att många partier skapas efter någon form av bristningar i redan befintliga partier. Detta sker efter att medlemmar och företrädare pressar partiet internt för att ta ställning i en viss fråga. När dessa aktörer möts av annat än inkludering och anammande är när aktörerna går från internpartisaner till partientreprenörer. Med andra ord är deras politiska engagemang minst sagt oförändrat, men istället genom skapandet och drivandet av ett nytt parti (Erlingsson 2006, s. 54, 57 & 66-7). Issue entrepreneurship förklarar också hur partier väljer att lägga betoning på de frågor var de besitter relevant kompetens och så långt det går att undvika de frågor de är svagare på. Detta är sant för alla partier men regeringspartier tvingas på grund av sin position att bemöta även deras svagare frågor medan oppositionspartier har råd att fokusera mer på de frågor som gynnar dem (De Vries & Hobolt 2020, s. 115). Challengerpartier är också mer benägna att ägna sig åt issue entrepreneurship då de potentiella baksidorna med denna strategi antingen är mindre allvarliga eller mindre troliga hos challengerpartier än hos mainstreampartier (De Vries & Hobolt 2015, s. 1178; De Vries & Hobolt 2020, s. 118).

3.1.2 När blir utmanaren etablerad egentligen?

Kapitel 15 i *The Oxford Handbook of Swedish Politics* (2016) beskriver Hanna Bäck och Torbjörn Bergman hur institutionaliseringen av samarbetspartier till regeringar i Sverige ofta gör dessa partier till inofficiella regeringspartier (Bergman & Bäck, s. 213). Detta sker eftersom dessa stödpartier tillsammans med regeringen skriver långa överenskommelser om regeringens politik för att den ska behålla sitt parlamentariska stöd. Ofta inkluderas detta även av ett samordningskontor på något av departementen eller till och med regeringskansliet. Ett klart exempel på detta är överenskommelsen mellan Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet år 2002 som lade fram Göran Perssons regering samt Tidöavtalet efter valet 2022 (Bergman & Bäck, s. 214; Tidöavtalet 2022). Stig-Björn Ljunggren beskriver även en mognadsprocess som pågick i Miljöpartiet i samband med regeringsförhandlingarna med Persson (Ljunggren 2010, s. 184-5) vilket tyder på att det i någon mån går att beakta ett parti som mainstreamparti även utan de facto regeringserfarenhet.

Om man tolkar Berman, Bäck och Ljunggrens forskning finns det alltså belägg för att kalla ett tidigare challengerparti för mainstream, även utan de facto regeringserfarenhet.

3.1.3 Kritik

Teorin om challengerpartier är en central teori i denna uppsats då den lägger den absolut nödvändiga grunden för att studera challengerpartier efter regeringserfarenheten. Teorin är en förutsättning för att överhuvudtaget ta sig vidare i forskningen om ämnet.

Centralteorin är emellertid inte perfekt. I själva verket medför teorin en stor utmaning eftersom den i huvudsak studerar challengerpartier när de är challengerpartier samtidigt som den största empiriska basen dessutom utgörs av högerpopulistiska challengerpartier. Detta innebär att teorin inte gör några förutsägelser om vad som händer med ett parti när det får regeringsmakt. Detta vill säga att teorin enbart erbjuder möjligheten att förstå fenomenet challengerparti innan det slutar vara ett challengerparti. Detta är ett problem då det fattas oss möjligheten att göra informerade förutsägelser om vad som kommer hända med politiken X antal år efter challengerpartierna träder in. I nuläget är vi i stort sett bundna till att "vänta och se", varför en mer utvecklad processtudie av challengerpartier är önskvärd. Därtill ligger det största fokuset i teorin hos populistiska challengerpartier. Detta i sig behöver inte stå ivägen för en undersökning av challengerpartiers utveckling. Teorin är, trots att den är något nischad åt fel håll för denna studie, en mycket bra grund. Det går nämligen inte att studera utvecklingen av challengerpartier utan att till att börja med förstå dem i sin essens.

Vad gäller kritiken mot Bergman och Bäck samt Ljunggrens poänger om institutionaliserade samarbeten mellan regeringspartier och stödpartier går det med stöd i Miljöpartiets egna uttalanden och ageranden samt andra partiers syn på Miljöpartiet att urskilja att det förvisso detaljerat framlagda samarbete mellan Miljöpartiet och Socialdemokraterna inte tycks ha förändrat deras status som challengerparti något avsevärt. Bland annat tycks partiet efter 2012 inte vedertaget ha lämnat bakom sig den idealism som länge genomsyrat partiet till förmån för pragmatism rörande sakpolitik (Barrling, s. 106), vilket hade varit förväntat av ett parti som kategoriseras bland traditionella mainstreampartier. Partiet tycktes även under 00-talet att förlåtas av sina väljare för sin flirt med de borgerliga partierna trots deras färska samarbete med Socialdemokraterna (Ljunggren, s. 185).

4. Metod

Studien som denna uppsats vilar på är en kvalitativ fallstudie. Valet av metod landade efter noga övervägande i att det mest effektiva sättet att besvara frågeställningen är genom att göra ett djupdyk i ett fall, fokusera på vad som sker och lämna varför det sker till den framtida forskningen. Att i metoden lägga för mycket bredd i eventuella orsaker till det som i analysen uppmärksammas riskerar att skapa ett för spretigt resultat för denna uppsats. Därför kretsar den centrala frågan till kopplingen mellan regeringsmakt och förändringar i ett challengerpartis politiska dagordning.

För att besvara frågeställningen måste partiet studeras både innan och efter sin tid i regering. För att få fram pålitliga resultat är det framförallt viktigt att studera partiet en bra bit innan, in i och efter regeringsmakten i termer av tid. Detta för att säkerställa att partiet för det första betedde sig konsekvent på ett sätt innan regeringsmakten, vilket antyder att förändringen är kopplad av regeringsmakten. För det andra är det viktigt att studera partiet en längre tid efter den erhållna regeringsmakten för att säkerställa att förändringen inte är en tillfällig sådan som endast uppdagar sig i närheten av erhållen regeringsstatus men som ej förändrar partiet i termer om framtiden. För det tredje erbjuder en större helhetsbild möjligheten att identifiera om det faktiskt går att fastställa regeringsmakten som en tydlig orsak till förändring på lång sikt. Partier uppdateras löpande som svar på omvärlden. Om regeringsmakten inte sticker ut i Miljöpartiets förändringskurva går det inte att dra några vidare slutsatser om hur en regeringsmedverkan förändrar identiteten hos detta challengerparti.

4.1 Kvalitativ metod

Teorell och Svensson skriver i sin bok Att fråga och att svara att skillnaderna mellan kvalitativ och kvantitativ metod orsakar "semantiska magneter" (Svensson & Teorell 2013, s. 266). Detta syftar på att både kvalitativ och kvantitativ metod båda i stort sett är paraplybegrepp för en bredare last av mer specifika metodval. Jag anser emellertid att det för transparensens skull är relevant och viktigt att redogöra för baktanken med valet av just kvalitativ metod.

Den kvalitativa grenen inom metodologin är för detta forskningsproblem den allra mest effektiva. För att på bästa sätt förstå det forskningsproblem som i denna uppsats ligger på bordet krävs att ta sig in i ett fall och på djupet skapa sig en förståelse för vad som faktiskt sker i partiet. En kvalitativ uppsats möjliggör just denna ambition. Genom att använda sig av en kvalitativ metod kan forskaren göra en intensiv studie och ta del av och tolka mer data i detalj (Leavy 2017, s. 9). En kvalitativ fäfallsstudie ges just den här möjligheten att för forskaren välja ut olika tidpunkter i partiets historia,

raffinera datan i analysen och ställa fynden mot varandra, och därmed mycket detaljerat kunna urskilja vad för skillnader eller likheter som finns mellan tidpunkterna. Det ges också en god möjlighet att vid tillfälle då resultaten inte stämmer överens med hypotesen, ändå med självförtroende dra slutsatsen att det förmodligen inte skett någon förändring i det här fallet, eftersom metodologin bakom frågeställningen gör det svårt att missa viktiga detaljer.

4.2 Forskningsdesign och kvalitetsöverväganden

För att säkerställa att resultaten från denna uppsats uppnår en hög kvalitet är det viktigt att gå igenom de bakomliggande kvalitetsöverväganden som grundar analysen. Överlag i metodologin pratas det mycket om reliabilitet och validitet. Efter att noggrant studerat olika metodkällor landar jag i att det för denna studie inte endast är reliabilitet och validitet som i huvudsak är centrala. För kvalitativa studier av denna karaktär är det mycket viktigt med trovärdighet, på engelska, *credibility* och *trustworthiness*. Jag kommer därför att presentera mina överväganden för reliabilitet och validitet och sedan presentera hur jag har försökt åstadkomma högre nivåer av trovärdighet.

För att försäkra mig om att metoden och analysen uppnår kraven på validitet är det viktigt att vara transparent i alla steg av analysen. Till att börja med är syftet med självaste frågeställningen att tydligt framtona att den frågar om vad studien faktiskt studerar. Därför är frågeställningen formulerad som den är, för att i grund och botten peka mot forskningsproblemet och avgränsa analysen från början (Leavy 2017, s. 128; Simons 2020, andra stycket efter Framing Questions and Issues). Vidare är det viktigt att materialet som presenteras är lämpligt att använda både ur ett datainsamlingsperspektiv men även ur ett relevansperspektiv kopplat till frågeställningen. I det aktuella fallet Miljöpartiet framgår det i partiets stadgar att kongressen är partiets högst beslutande organ samt att det är genom motioner och propositioner som partiets riktning fastställs. Utöver detta framgår det även i stadgarna att kongressens röstberättigade medlemmar består av aktiva miljöpartister från hela landet snarare än en begränsad skara av partiledningen (Miljöpartiet, §7). Vad kongressen kommer fram till är därför i grund och botten vad partiet kommer fram till då det är partiets aktiva individer som de facto är partiet. Med tanke på att kongressen genomförs på regelbunden basis anser jag att kongressmaterialet är lämpligt val av material både för den datan som borde gå att framställa ur dem men även för att det effektivt kan besvara frågan som ställs. Därtill finns handlingar som propositioner och motioner tillgängliga vilket gör materialet enklare att tolka, skulle man vilja ifrågasätta genomförandet av denna undersökning (Simons 2020, fyra stycken om Document Analysis).

Det är också mycket viktigt att uppfylla en hög grad av reliabilitet. Eftersom denna kvalitativa metod baseras på forskarens tolkning finns det hermeneutiska utmaningar som är viktiga att belysa. Vad en tolkande individ drar för slutsatser skulle på grund av olika faktorer kunna skilja sig från en annan. För att undvika dessa tolkningsskillnader och så långt det går förstärka förutsättningarna för en återskapning av min studie har jag valt att just lägga det fokuset jag har på materialvalet samt den teoretiska utgångspunkt som studien vilar på. För att metoden skulle ge samma resultat kräver det

att de som återskapar studien utgår ifrån samma saker som jag har gjort. För att ytterligare underlätta för detta eftersträvar jag transparens i redogörelsen för analysens genomförande.

I kvalitativ forskning är dock idealen om kredibilitet och trovärdighet enligt mig ännu mer centrala än validitet och reliabilitet. Dessa kriterier är inte riktigt möjliga att uppfylla genom en checklista i metodkapitlet. De kräver i mycket högre utsträckning “show, don’t tell” då det i grund och botten handlar om att jag som forskare inger en känsla av tillit och trovärdighet. Jag försöker visa detta bland annat genom min litteraturgenomgång som inte bara behandlar saker som rör mitt *exakta* ämne utan det bredare ämnet om challengerpartier i större utsträckning (Saldaña 2020, tredje stycket efter Qualitative Data Analysis Strategy: To Verify). Min förhoppning är också att min presentation av materialet och genomgången av resultatet och analysen visar på en analys som genomförts med omsorg och noggrannhet (ibid, sjätte stycket efter Qualitative Data Analysis Strategy: To Verify), och därmed ses som trovärdigt.

Jag har också för att vidare bygga transparensen tagit fram ett analyschema. Detta gör att jag konkret kan visa vad som tas i beaktning från protokollen (Svensson & Teorell 2013, s. 23-4). Detta möjliggör en större reliabilitet då det underlättar att undvika potentiella systematiska mätfel som individuell partiskhet. Det är viktigt att poängtera att tabellen är på förhand satt och inte garanterar att samtliga exempel som finns i högerspalten återges i protokollen. Syftet är att skina ljus på de frågor som berörs snarare än att fungera som en detaljerad checklista.

Politik	Definition	Indikatorer
Miljö-politik	Åtgärder och politik för miljöskydd	Klimatmål, biodiversitet, förnybar energi, koldioxidneutralitet
Energi-politik	Strategier för energiförsörjning	Solenergi, vindkraft, kärnkraft, energieffektivisering
Socialpolitik	Politik för social välfärd och jämlikhet	Jämställdhet, invandringspolitik, sociala reformer
Ekonomisk politik	Ekonomisk styrning och hållbarhet	Grön skatteväxling, statsbudget, subventioner till gröna projekt
Utbildnings-politik	Politik och reformer i utbildningssektorn	Skolmiljö, högre utbildning, forskningsfinansiering
Hälsopolitik	Hälsa och sjukvårdspolitik	Folkhälsa, tillgång till vård, sjukvårdens finansiering
Transport-politik	Transportmedel och infrastruktur	Kollektivtrafik, cykelbanor, utsläpp från fordon
Bostads-politik	Politik för boende och urban utveckling	Hållbart byggande, tillgång till bostäder, stadsplanering

Utrikes- politik	EU-samarbete och globala partnerskap	EU-direktiv, internationella klimatavtal, diplomatiska initiativ
Kultur- politik	Stöd och utveckling av kulturella initiativ	Kultursubventioner, minoritetsspråk, konst och kulturarvbevarande

Fortsättningsvis är det också viktigt att poängtera att jag som forskare, lika mycket som alla andra forskare, absolut är tänkande och tyckande varelser – detta innebär däremot inte samma sak som tendentiositet. Vilka frågor som för mig eller dig är viktiga behöver inte överskugga vår uppskattning av vilka frågor som är framstående i den offentliga debatten. Med utgångspunkt i att detta är underförstått vill jag en sista gång belysa problemet men markera att tendentiositet inte är oundvikligt bara för att studien görs av en person.

För att kunna rannsaka mina egna resultat använder jag den hypotes-deduktiva strategin (Svensson & Teorell 2013, s. 99) som en pelare genom analysen. Det ger goda förutsättningar att genomföra analysen och vid granskning av resultaten faktiskt nå en slutsats, oavsett om de stödjer min egna hypotes eller inte. Den hypotes-deduktiva metoden är uppdelad i fyra steg varvid de två sista inte går att redogöra för vid denna punkt i uppsatsen.

För att komma fram till en god hypotes är det viktigt att utgå från det teoretiska ramverket. Till att börja med vet vi att regeringspartier har andra förpliktelser än oppositionspartier och måste bemöta även de frågor som de själva inte specialiserar sig på (De Vries & Hobolt, s. 115). Vi vet dessutom att challengerpartier har det lättare att ägna sig åt issue entrepreneurship då de potentiella bakslagen inte är lika starka som för ett parti i regeringsposition (De Vries & Hobolt, s. 118). Jag landar efter dessa överväganden i följande hypotesbana:

1. Min hypotes är att det studerade challengerpartiet kommer att tydligt ha ändrat sitt sakpolitiska innehåll efter 2014. Förändringen kommer framförallt att kännetecknas av en mer moderat politik och en mer traditionell partikaraktär. Miljöpolitiken lär också ta något mindre plats, dock med fortsatt stor tyngd i partiet.
2. Detta borde uppenbara sig genom empiriska bevis som påvisar att partiets centrala hjärtefrågor lämnar plats för en bredare intern debatt om fler politiska frågor. Dessutom bör vi se en nedtoning av partiets mer radikala förslag till förmån för mer pragmatism.
3. Prövning av om de empiriska antagandena (2) stämmer överens med materialet.
4. Slutsats om hypotesen verkar kunna stödjas eller inte.

Innehåll ur protokollen har alltså särskilt plockats ut för att använda och svara på denna strategi. Den öppna analysen med grund i teorin bidrar till mer djup och kunskap kring hur förändringen sker så att en beskrivande genomgång kan göras. På detta sätt belyser studien just naturen av övergången från challengerparti till mainstreamparti.

4.3 Begränsningar i metoden

Den kvalitativa fallstudiens största svaghet i frågan är, på grund av de olika möjliga fallens olikheter mellan varandra, att den har det svårare att skapa generaliserbarhet för att med absolut säkerhet appliceras på varenda fall av challengerparti (Smith 2017, första och andra stycket). Däremot kan den kvalitativa fallstudien erbjuda en mycket djupare förståelse som i framtida fall ligger till grund för hur forskaren tacklar challengerpartiers utveckling, då det finns en jämförelse att göra med resultaten från denna studie. På så vis är resultaten fortfarande minst sagt relevanta och kan bidra till en ökad generaliserbarhet bland den framtida forskningen (Carminati 2018, rubriken “Implications and Conclusions), särskilt när fallstudier om olika fall influerar varandra till att bidra till en mer universal förståelse för problemet (Simons 2020, andra stycket under Particularization). Det är denna “particularization”, alltså en *mycket god* förståelse för *ett fall* som öppnar möjligheten att hitta något som kan stämma överens med fler fall i framtiden.

4.4 Material

Mitt val av material utgörs i huvudsak av protokoll och handlingar från Miljöpartiets kongresser. Valet grundar sig i att detta material kommer från partiet själva och behandlar just de frågorna som uppsatsen söker svar på, nämligen partiets sakpolitiska innehåll. Protokollen kan nästan ses som partiets politiska dagordning på cellnivå, alltså att det är just i protokollen som det beskrivs vad partiet bestämt att partiet ska tycka.

Jag har valt att uteslutande studera protokollen då jag upplever att annat material kan vara intressant, men inte tillräckligt konkret, förutsägbart eller tydligt för den frågan som denna uppsats ställer. Pressmeddelanden, uttalanden, medlemstidningar och debattartiklar hade varit enormt spännande att studera om forskningen lade mindre fokus på partiets sakpolitiska innehåll. Eftersom huvudfokuset just är på sakpolitik är kongressprotokollen i högsta grad tillräckliga. Jag vill dock trycka på att för den som väljer att djupare studera partiets förändring sett till retorik eller marknadsföring är nog dessa andra material lämpligare än kongressprotokollen.

Materialet finns tillgängligt för allmänheten hos Riksarkivet i Täby (januari 2024) och för Miljöpartiets medlemmar på deras medlemssidor och är således enkelt att få tag i för de som vill läsa.

4.4.1 Avgränsning av materialet

Att valet landade i att lägga huvudfokuset på kongresshandlingarna beror för det första på att de innehållsmässigt har en enorm potential att ge goda empiriska data att analysera. Kongresshandlingarna är ett resultat av partiets medlemmars engagemang och därmed en god

spegling av partiets tillstånd och agenda. Fortsättningsvis behandlar kongresshandlingarna de för denna studie mycket intressanta ämnena sakpolitik, partiidentitet, ideologi och struktur.

Valet av att i huvudsak studera kongresshandlingarna beror också på den stora mängd som dessa protokoll och handlingar utgör, ett enda kongressprotokoll kan bestå av omkring 500 sidor. Vid sammanställning av de samliga protokollens innehåll landar sidantalet på en närmast orealistisk mängd för en ensamt genomförd kandidatuppsats. För att besvara frågan och analysera de sakpolitiska ändringar som Miljöpartiet genomgått har jag valt att avgränsa materialet till tre protokoll med jämna mellanrum, nämligen 2007, 2015, och 2023. Det här tillåter fallstudien att noggrant studera alla tre års protokoll och ta med den utveckling som skett till analysen. Det jämna mellanrummet ger förändringarna tid att bli mer uppenbara för analysen samt påvisa situationen innan, under, och efter regeringsmakten.

4.5 Valet av fall

Valet av fall är ett politiskt parti som nyligen tappat sin challengerstatus och som innehaft regeringsposition under längre än åtminstone en hel mandatperiod. Litteraturgenomgången gjorde en stark poäng av att forskning om challengerpartier domineras av högerpopulistiska partier. Det är ett brett och inom statsvetenskapen relativt populärt forskningsområde, ofta med fokus på hur dessa partierna påverkar politiken i sina länder. Då denna uppsats intresserar sig för när ett parti förändras från challengerparti till ett parti i mängden snarare än det politiska systemets förändringar finns det ingen speciell anledning att fördjupa sig för mycket i ett högerpopulistiskt parti. Tvärtom kan det till och med finnas särskilda utmaningar med att basera studien på ett högerpopulistiskt parti, framförallt för att högerpopulistiska partier skiljer sig något i struktur och funktion från andra partier samt den tidigare forskningen som eventuell distraktion för denna typ av studie. Eftersom forskningen på gröna partier är mindre utbredd än högerpopulistiska partier eftersöks därför även ett grönt parti.

Ett tydligt fall uppdragar sig med dessa kriterier satta, nämligen Miljöpartiet i Sverige. Det är ett ungt parti som för första gången trädde in i riksdagen 1988. Partiet har länge varit en fläkt med fokus på miljö och klimat men har under de senare åren gjort märkbara förändringar i sin politik. Partiet har under sin tid i riksdagen varit i opposition eller gett stöd till flera regeringar men har inte själva deltagit i regeringen förrän valet 2014. Miljöpartiet som fall är ett intressant fall att studera givet den valda frågeställningen.

4.6 Miljöpartiet

Miljöpartiet är ett svenskt politiskt parti som bildades 1981 av den tidigare folkpartistiska riksdagsledamoten (Folkpartiet, numera Liberalerna) Per Gahrton. Partiet kom för första gången in i riksdagen 1988 för att inte nå 4%-spärren redan vid nästa val. Sedan 1994 har partiet återigen

riksdagsmandat och har sedan dess varit en fortsatt del av det svenska parlamentet (Miljöpartiet u.å.). Under nästan hela sin tid i riksdagen har partiets valresultat hamnat runt 4-5%, med undantag från 2010 och 2014 när partiet hamnade på drygt respektive knappt 7%.

Partiet har under de senaste tio åren tydligt markerat sig som ett center-vänsterparti, även om det inom partiet råder delade meningar om var partiet bör stå på höger-vänsterskalan (Persson, N., Richert, S., u.å.; Miljöpartiet Tranås, u.å.). På GAL-TAN-skalan har partiet ofta placerats som ett av riksdagens mer eller mest progressiva partier (högt upp på y-axeln) och strax till vänster om mitten på höger-vänsterskalan (x-axeln). På SVT:s valkompass från 2018 ligger Miljöpartiet klart närmare Vänsterpartiet och Socialdemokraterna på både X- och Y-axeln men inte särskilt långt från Centerpartiet på Y-axeln där de båda ligger över mittenstrecket (Betnér, S. & Hjalmarsson, O. 2018). Sedan 2010 har partiet jobbat närmast med Socialdemokraterna och har sedan samma år konsekvent gått till val tillsammans.

Närheten till Socialdemokraterna har funnits länge. Sedan valet 1994 då partiet återkom till riksdagen har partiet i koalitionsförhandlingarna övervägande lutat sig närmare Socialdemokraterna än något annat parti eller block. Partiet har sedan 1994 aldrig röstat för en borgerlig regering och har med Socialdemokratiska regeringar lagt sina röster eller röstat för, båda som i en negativ parlamentarism innebär ett stöd. Partiet har däremot inte varit klistrade till Socialdemokraterna: efter valet 2002 förhandlade Miljöpartiet med Folkpartiet (Liberalerna), Centerpartiet och Kristdemokraterna om en mittenregering med passivt stöd från Moderaterna efter att ha varit missnöjda med sitt tidigare samarbete med Socialdemokraterna (Ramberg, T. & Ridderstolpe, E. 2002). 2011 ingick Miljöpartiet i den så kallade migrationsuppgröelsen med det borgerliga blocket då de efter Sverigedemokraternas intåg i riksdagen inte längre hade egen majoritet (Regeringen 2011; De Vries & Hobolt 2020, s. 222). Faktum är att Sverigedemokraterna var det starkaste incitamentet för Miljöpartiet att ingå i uppgröelsen, varför den snarare bör ses som ett aktivt ställningstagande mot den svenska ytterhögern än ett aktivt steg ifrån Socialdemokraterna (Stockholm TT 2011). Från 2014 till 2021 regerade Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna i regeringen Löfven I, II och III. Efter att regeringens budget föll mot Moderaternas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas gemensamma budget 2021 lämnade Miljöpartiet regeringssamarbetet och agerade de resterande månaderna innan valet som stödparti till Magdalena Anderssons regering. Inför valet 2022 gick Miljöpartiet likt 2014 och 2018 till val för en gemensam regering med Socialdemokraterna. Valrysen resulterade i en borgerlig majoritet med stöd av Sverigedemokraterna med endast ett mandats marginal.

Miljöpartiets hjärtefrågor har konsekvent varit miljö och klimat, jämställdhet samt demokrati och mänskliga rättigheter (Miljöpartiet u.å.). I takt med regeringsmakten med start 2014 har partiets program expanderat, även om den även innan 2014 innehöll fler punkter än hjärtefrågorna. Partiets största rival i riksdagen har utan tvekan varit ett annat challengerparti, Sverigedemokraterna, vars politik enligt miljöpartisterna själva går rakt emot deras hjärtefrågor (Losman, M. u.å.). Regeringskrisen 2014 orsakades då Sverigedemokraterna i praktiken fällde regeringen, bland annat för att inte ge Miljöpartiet avgörande inflytande över svensk migrationspolitik (Karlsson, M. 2014; Skavlan 2015).

I dagens läge (januari 2024) är det osäkert vilken väg Miljöpartiet kommer ta framöver, som fortsatt stödparti till Socialdemokraterna eller en ny bana. Relationerna med Socialdemokraterna är inte lika varma som relationerna mellan de borgerliga partierna. År 2023 togs en intern rapport fram från Socialdemokraterna där den egna klimatpolitiken kritiserades med stark kritik mot Miljöpartiet (Lindström, H. 2023). Samma höst markerade också det nya språkröret Daniel Helldén att ett samarbete med Socialdemokraterna inte är en självklarhet (P1 Morgon 2023).

Sammanfattningsvis kan man beskriva Miljöpartiet som ett litet parti som uttalar sig om en önskan att bedriva en politik med fokus på miljö och klimat, oberoende av höger- och vänsterpolitik. I praktiken har Miljöpartiet placerat sig själv något till vänster om mitten av den svenska politiken. Miljöpartiet under det tidiga 2000-talet fokuserade mer på att få igenom sin gröna politik och var mindre begränsad av blockpolitiken. Miljöpartiet idag är ett mer strukturerat parti med miljö och klimat i fokus, men långt ifrån de enda frågorna partiet uttalar sig djupare om.

5. Resultat

Med hjälp av analyschemat kan vi göra de vid första anblick omfattande och svårtolkade protokollen lättlästa och konkreta. Först och främst framgår det i resultatet att partiet har genomgått en förändring i samband med regeringsmakten. Förändringarna är dock inom de olika politikområdena olika starka. För att så tydligt som möjligt redogöra för analysen inleder jag med en sammanfattning av diskussionerna runt de olika politikområdena samt en redogörelse för deras roll i protokollen.

5.1 Redogörelse av innehåll och utveckling

5.1.1 Miljöpolitik

2007

Miljöpartiet hade en stark och tydlig position för att skydda miljön. De fokuserade på att minska utsläppen, skydda biodiversitet och stödja ekologisk jordbruk. Deras initiativ var radikala och inriktade på att skapa en hållbar miljö genom politiska beslut och lagstiftning.

2015

Miljöpolitiken fortsatte att vara en central del av Miljöpartiets agenda. Under denna period betonades betydelsen av internationella avtal för att minska koldioxidutsläppen och övergången till förnybar energi. De kämpade för att integrera miljöhänsyn i all ekonomisk politik och att göra hållbarhet till en nyckelprioritering för regeringen.

2023

Partiet fortsatte att driva en stark miljöagenda, men nu med ett större fokus på klimatförändringar och den gröna omställningen. Detta inkluderade initiativ för att främja cirkulär ekonomi, hållbar stadsutveckling och innovationer inom grön teknologi. Deras politik blev mer konkret med tydliga mål och implementeringsstrategier.

5.1.2 Energipolitik

2007

Miljöpartiet förespråkade en snabb övergång från fossila bränslen till förnybara energikällor. De var emot kärnkraft och föreslog stora investeringar i vind-, sol- och vattenkraft.

2015

Deras energipolitik fortsatte att fokusera på förnybar energi och energieffektivisering. De arbetade för att fasa ut kärnkraften och minska beroendet av fossila bränslen. Politiken inkluderade också initiativ för att stödja småskaliga energiproducenter och decentraliserad energiproduktion.

2023

Miljöpartiet lade fram en ambitiös energipolitik som inkluderade omfattande investeringar i förnybar energi och innovation inom energilagring och smarta nätverk. De förespråkade också internationellt samarbete för att hantera globala energifrågor och klimatförändringar.

5.1.3 Socialpolitik

2007

Partiet betonade vikten av social rättvisa och jämlikhet. De föreslog reformer för att minska inkomstklyftor och förbättra tillgången till sociala tjänster.

2015

Socialpolitiken utvecklades med fokus på integrering och jämlikhet. Miljöpartiet drev frågor om rättvisa löner, jämställdhet mellan könen och bättre arbetsvillkor. De förespråkade även en stark välfärdsstat som inkluderade förbättrad vård och utbildning.

2023

Partiet fortsatte att betona social rättvisa men med en starkare koppling till hållbarhet. Deras politik inkluderade sociala innovationer och initiativ för att stödja utsatta grupper, inklusive flyktingar och migranter. De arbetade också för att stärka de sociala trygghetssystemen och säkerställa tillgång till grundläggande tjänster för alla.

5.1.4 Ekonomisk politik

2007

Miljöpartiet förespråkade en hållbar ekonomi med fokus på rättvis handel och ekonomisk rättvisa. De föreslog höjda skatter på föroreningar och förmögna individer för att finansiera sociala och miljömässiga initiativ.

2015

Den ekonomiska politiken blev mer integrerad med hållbarhet. Partiet arbetade för en cirkulär ekonomi och en ekonomisk modell som inte bygger på tillväxt. De föreslog reformer för att skapa en grön och rättvis ekonomisk utveckling.

2023

Miljöpartiets ekonomiska politik fokuserade på att stödja en grön omställning genom investeringar i hållbar teknologi och infrastruktur. De betonade vikten av att integrera social rättvisa i ekonomisk politik och föreslog konkreta åtgärder för att minska ekonomiska klyftor och öka inkluderingen.

5.1.5 Utbildningspolitik

2007

Partiet förespråkade en utbildningspolitik som inkluderade hållbarhetsfrågor i läroplanen. De föreslog också förbättringar inom utbildningssystemet för att säkerställa hög kvalitet och tillgänglighet för alla.

2015

Utbildningspolitiken utvecklades med fokus på att inkludera mer praktisk kunskap om hållbarhet och miljöfrågor. Miljöpartiet arbetade för att förbättra lärarutbildningen och öka resurserna till skolor.

2023

Partiet fortsatte att betona vikten av utbildning för hållbar utveckling. De föreslog initiativ för att integrera digitalisering i utbildningen och främja livslångt lärande. Deras politik inkluderade också stöd för forskning och innovation inom utbildningssektorn.

5.1.6 Hälsopolitik

2007

Miljöpartiet fokuserade på att förbättra folkhälsan genom förebyggande åtgärder och bättre tillgång till vård. De förespråkade också en starkare koppling mellan miljö och hälsa.

2015

Partiet utvecklade sin hälsopolitik med fokus på integrativ medicin och bättre arbetsmiljöer. De arbetade för att minska ohälsa genom att förbättra livsvillkoren och främja hälsosamma livsstilar.

2023

Miljöpartiet betonade vikten av ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem. De föreslog initiativ för att hantera psykisk ohälsa, förbättra tillgången till vård på landsbygden och integrera hållbarhet i hälsosektorn.

5.1.7 Transportpolitik

2007

Partiet förespråkade en övergång till mer hållbara transportmedel, inklusive kollektivtrafik och cykling. De föreslog också investeringar i järnvägar och en minskning av bilberoendet.

2015

Transportpolitiken utvecklades för att inkludera mer fokus på elektrifiering av transportsektorn och stöd för delningsekonomin. Miljöpartiet arbetade för att göra kollektivtrafik mer tillgänglig och prisvärd.

2023

Miljöpartiet föreslog omfattande investeringar i grön transportinfrastruktur, inklusive elektriska fordon och laddningsstationer. De betonade också vikten av hållbar stadsplanering för att minska transportbehovet och främja gång- och cykelvänliga miljöer.

5.1.8 Bostadspolitik

2007

Partiet arbetade för att säkerställa tillgång till prisvärda och hållbara bostäder. De föreslog reformer för att förbättra bostadsstandarden och minska bostadslösheten.

2015

Bostadspolitikerna fokuserade på hållbar stadsutveckling och energieffektiva byggnader. Miljöpartiet förespråkade också sociala bostäder för att säkerställa tillgång för alla samhällsgrupper.

2023

Miljöpartiet fortsatte att driva på för hållbara och prisvärda bostäder, med särskilt fokus på energieffektivitet och miljövänliga byggmaterial. De föreslog också initiativ för att stödja kooperativa och gemenskapsbaserade bostadsprojekt.

5.1.9 Utrikespolitik

2007

Miljöpartiet förespråkade decentraliserat internationellt samarbete och tog initiativ i EU-debatten. De arbetade för att Sverige skulle främja demokrati och mänskliga rättigheter globalt.

2015

Utrikespolitiken inkluderade fokus på mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. Miljöpartiet drev frågor om rättvisa handelsavtal och stöd till utvecklingsländer för att hantera klimatförändringar.

2023

Partiet betonade vikten av internationellt samarbete för att hantera globala utmaningar som klimatförändringar och migration. De förespråkade en utrikespolitik som integrerar hållbarhet och mänskliga rättigheter i alla aspekter.

5.1.10 Kulturpolitik

2007

Miljöpartiet arbetade för att främja kulturell mångfald och tillgång till kultur för alla. De föreslog ökade investeringar i kultursektorn och stöd till lokala kulturinitiativ.

2015

Kulturpolitiken utvecklades för att inkludera digitalisering och stöd till kreativa näringar. Miljöpartiet förespråkade också kultur som en central del av hållbar samhällsutveckling.

2023

Miljöpartiet fortsatte att stödja kulturell mångfald och kreativa näringar, med särskilt fokus på digitalisering och innovation. De föreslog också initiativ för att främja kulturens roll i hållbar utveckling och social sammanhållning

Omfattning av frågornas innehåll i protokollen kan sammanfattas på följande vis:

Miljöpolitik har genomgående fått mycket utrymme i protokollen från alla tre åren, vilket visar att detta är ett centralt fokusområde för Miljöpartiet.

Ekonomisk politik har ökat i betydelse över tid, med mer diskussion och beslut som integrerar hållbarhet och social rättvisa.

Utrikespolitik/EU har varierat i utrymme, med mer intensiva diskussioner under vissa år men mindre konkreta åtgärder under andra.

Socialpolitik har hållit en medelnivå av utrymme genom åren, med fokus på rättvisa och jämlikhet.

Utbildningspolitik och **hälsopolitik** har fått varierande utrymme, med mer fokus på utbildningens hållbarhet och hälsofrågor under senare år.

Transportpolitik och **bostadspolitik** har också varierat, med mer diskussion om hållbar infrastruktur och bostäder under senare år.

Kulturpolitik och **energipolitik** har inte uteblivit i protokollen men har på många sätt överlappat med socialpolitik respektive miljöpolitik och ekonomisk politik.

6. Analys

Som det framgår i resultaten har partiets politik inte varit oförändrat med utgångspunkt i 2007 och regeringsmakt 2014. Med hypotesmetoden som ryggrad i analysen kommer vi att gå igenom vad resultaten innebär kopplat till teori samt hur väl resultaten stämmer överens med den teoretiskt förankrade hypotesen.

Uppsatsens hypotes lyder:

“Det studerade challengerpartiet kommer att tydligt ha ändrat sitt sakpolitiska innehåll efter 2014. Förändringen kommer framförallt att kännetecknas av en mer moderat politik och en mer traditionell partikaraktär. Miljöpolitiken lär också ta något mindre plats, dock med fortsatt stor tyngd i partiet.”

Varpå den empiriska antagandena lyder:

“Detta borde uppenbara sig genom empiriska bevis som påvisar att partiets centrala hjärtefrågor lämnar plats för en bredare intern debatt om fler politiska frågor. Dessutom bör vi se en nedtoning av partiets mer radikala förslag till förmån för mer pragmatism.”

Där vi sedan genomför en:

“Prövning av om de empiriska antagandena (2) stämmer överens med materialet.”

Och slutligen fastställer en:

“Slutsats om hypotesen verkar kunna stödjas eller inte.”

6.1 Förändringarna

Miljöpolitik

Exempel på en moderering av partiets politik kan ses på deras strategier att motverka föroreningar, utsläpp från fossila bränslen samt GMO i jordbruket (genetiskt modifierad organism). 2007 års

protokoll innehåller mycket tankar på förbud och kraftigt höjda skatter för att tackla utsläppen (Motion 2007:211, 2007:2.12, 2007:2.14). År 2015 öppnade partiet upp för EU-finansierad forskning på GMO (Motion 2015:7.1), en stark kontrast till det totalförbud som diskuterades 2007 (Motion 2007:2.24). 2015 och 2023 såg även mer förslag som riktade in sig på en integrering av grön utveckling i den ekonomiska utveckling bland annat på grön teknik (Motion 2015:9.4) och hållbar stadsutveckling (Motion 2015:12.1). I det stora hela kan man säga att partiet gick över till incitament och investeringar efter 2014 från mer bestraffande åtgärder 2007.

Utrymmesmässigt har miljöfrågorna genomgående tagit stor plats i kongressprotokollens innehåll. Miljöperspektivet genomsyrar dessutom de flesta andra av de frågor som behandlas av partiet. Miljö och klimat fortsätter från 2007 till 2023 att vara det mest populära politikområdet i partiet.

Även om miljöpolitik tar mest utrymme *och* genomsyrar innehållet i de flesta övriga frågor går det att hitta fler exempel på politikområden som sett tydliga förändringar. Min analys är att det framförallt gäller ekonomisk politik, utrikespolitik/EU och socialpolitik som visar på de mest intressanta förändringarna i partiet.

Ekonomisk politik

Genomgående under åren genomsyras partiets ekonomiska politik enormt av miljöperspektiv. År 2007 ligger fokuset i partiets ekonomiska politiska förslag på beskattningar men tonas 2015 ner mot mer initiativtagande och integrering av hållbarhet i ekonomisk politik (Motion 2015:13.5). I ramplanen och budgeten för 2016 betonar partiet att deras kommunikation ska vässas för att prata om hållbarhet och miljö samt en rad gröna investeringar som partiet vill genomföra i regeringen under kommande verksamhetsår (Proposition 2015:5.8). I protokollet från 2023 är det ännu tydligare att partiet vill investera i grön teknologi och förnybar energi, bland annat *#partistyrelsens-utlatande-606* och *#max-bonnier-eklund-1-5* (Miljöpartiet 2023, s. 58 & 98).

Utrikespolitik/EU

En tydlig förändring i partiet. I 2007 års protokoll tar partiet sällan konkret ställning till många utrikesfrågor (som framgår ofta i kapitlet om EU/internationellt, s. 66-78). Senare års protokoll visar på mycket mer positiva inställningar till internationellt samarbete och initiativtagande, särskilt inom EU. Detta gäller både 2015 och 2023.

Socialpolitik

De socialpolitiska förändringarna kännetecknas av en transformation från en mer aktiv politik med ägardirektiv med syfte att tackla löneklyftor och bristen på mångfald (Motion 2007:5.2) till 2015 och 2023 med fokus på investeringar i välfärden och integration av sociala frågor i samhället, något som är mindre radikalt än kvoter och regler.

6.2 Tolkning av analysen och resultaten

Enligt hypotesen skulle partiet ha ändrat sitt sakpolitiska innehåll efter 2014 och att denna förändring skulle kännetecknas av en mer moderat politik. Som det framgår från resultaten och i analysens inledande del råder det inga tvivel om att denna del av hypotesen uppfylls. Partiets tidigare politik präglas av förslag för att tackla problemen *nu*, där den största vikten ligger just i att tackla problemet *nu* snarare än att fånga medianväljaren med “snällare” förslag. Med tiden förändrades denna prioritering och mer tyngd ligger i större utsträckning i mjukare förslag. Vidare så förändras omfattningen av och förhållningen till några politikområden efter 2014, framförallt den ekonomiska politiken och utrikespolitiken/EU. Senare års protokoll behandlar ekonomi i mycket större omfattning än 2007. Detta beror förmodligen på att partiet vill visa sig regeringsdugliga och statsbärande, då ekonomisk kunnsighet är en egenskap som värdesätts högt hos väljarna (Cassel & Öhberg 2023, s. 5 & 9). Även den internationella politiken modereras – framförallt syns det på fler intensiva diskussioner 2007 jämfört med konkreta och aktiva förslag om internationella samarbeten år 2015 och 2023. Detta kan även förklaras av att partiet vill förbättra sitt rykte som förtroendeingivande initiativtagare i internationella samarbete, då svenskars inställning till EU är övervägande positivt (Europeiska kommissionen 2023).

En del av hypotesen som inte kan bekräftas gäller delen om att miljöpolitiken skulle ta mindre plats. Miljöpolitiken har genomgående i särklass varit det allra mest framstående politikområdet i protokollen. Det går att se att det miljöpolitiska innehållet har minskat i andel i protokollen. Däremot är detta inte detsamma som att säga att miljöpolitiken tagit mindre plats, förklaringen till denna förändring är att fler frågor tagit mer plats än tidigare – 2023 års protokoll är ungefär 100 sidor längre än 2015 års protokoll. Trots denna ökning i innehåll är det fler politiska områden som inte tydligt ökar i omfattning i 2015 och 2023 års protokoll jämfört med 2007. Detta, kopplat med den gröna tråden genom de mesta av innehållet, är ett tecken på motsatt resultat än resterande trender. Däremot ska det sägas att dessa frågor inte tar en *liten* roll eller minskar. De ökar inte, vilket hade varit att anta om ett parti som vill tilltala fler väljare. Det ska dock tilläggas att det inte med säkerhet går att säga att “fler väljare” är partiets mål. Deras mer tydliga markering för att kommunicera ut regeringsduglighet skulle kunna väga över sakpolitisk bredd.

En annan förklaring till varför miljöpolitiken *inte* tycks minska i omfattning och tvärtom influera de övriga politikområdena kan finnas hos en bristande förståelse för grön ideologi som ideologi, och hur grön ideologi likt till exempel feminism, marxism eller konservatism inte har en begränsad portfolio av sakpolitiska indikatorer utan utgår från sin ideologiska världsuppfattning som grund för hur andra problem tolkas. Således behöver detta inte vara ett tecken på att challengerpartier *inte* ändrar sitt innehåll utan snarare att det är ett nytt typ av parti som förhåller sig till frågor på andra sätt än de partierna vi idag är bekanta med.

Genomgående syns det indikatorer från 2007 om mer radikala förhållningar till problem. Det syns framförallt på hur partiets förslag på åtgärder kännetecknas av att problemen måste lösas omedelbart och att konsekvenserna av åtgärderna kommer i andra hand. Detta är i kontrast till hur partiet förhåller sig till problem efter sitt inträde i regeringen. År 2015 och 2023 kännetecknas

nämligen partiets ståndpunkter mer av åtgärder som å ena sidan kan bemöta problemen utan att å andra sidan medföra eventuellt begränsande och frustrerande konsekvenser för människor, samhället och ekonomin. Detta tyder på ett parti som efter regeringsmakten prioriterar en politik som är mer tilltalande för väljare än partiets ideologiska kärna.

Dessa fynd går också att koppla till Hobolt och de Vries' teori om issue entrepreneurship. Antagandet utifrån teorin hade varit att partiet mindre ägnade sig åt "nya" och kontroversiella förslag efter regeringsmakten än innan, något som uppfylls. Detta är ett tydligt tecken på att partiet inte genomgick en förändring bara för att partier i allmänhet förändras med tiden. Troligtvis beror detta på att de faktorer som regeringspartier tvingas förhålla sig till och som oppositionspartier och inte minst challengerpartier slipper skakar om partiet i grunden. Vidare kan det även vara så att vad Hobolt och de Vries menar med att regeringspartier tvingas behandla även de frågor de inte är mest bekväma med till viss del överlappar hos oppositionspartierna då de står som alternativet till regeringsunderlaget, men något som skonas hos challengerpartierna då de, på grund av sin bristande regeringserfarenhet, inte ses som lika realistiskt alternativ. Detta skulle i grund och botten vara varför challengerpartier genomgår sin metamorfos och efter sin första sejour i regering aldrig återgår till att betecknas som challengerpartier. Detta går att styrka i resultaten, då partiet år 2023 inte längre satt i regering *men* fortfarande behöll sin modererade politik som syntes 2015. Hade challengerstatus mer kunnat likställas med opposition borde förslagen år 2023 vara radikalare än 2015, mer i linje med förslagen 2007.

Sammanfattningsvis kan vi med hjälp av den hypotes-deduktiva modellen fastställa att hypotesen om att partiet ändrat sitt sakpolitiska innehåll efter 2014 stämmer, samt att denna förändring kännetecknas av en mer moderat politik. Vi kan dock förkasta att miljöpolitiken tar mindre plats i partiet. De empiriska antagandena om att partiets centrala hjärtefrågor lämnar plats för en bredare intern debatt om fler politiska frågor kan inte styrkas, däremot framgår det att partiet på flera fronter breddar den interna debatten om fler politiska frågor. Nedtoningen av partiets mer radikala förslag till förmån för mer pragmatism uppfylls.

7. Slutsats

Det finns tydliga tecken som stödjer att regeringsmedverkan (efter år 2014) ändrade Miljöpartiets sakpolitiska agenda och gick från ett mer radikalt parti med huvudfokus på klimatet till en mer modererad politik med ytterligare bredd för att passa in i den övriga politiska kontexten. Däremot övergav partiet inte sina tidigare ideal utan behöll en mycket stark förankring i miljöpolitiken som genomsyrade deras förhållning till den övervägande delen av det övriga politiska innehållet.

8. Diskussion och framtida forskning

I slutändan landar frågan om challengerpartiet för mig i *varför* regeringsmakten påverkar. Vi kan se att resultaten styrker hypotesen om att så är fallet, men då materialet och metoden riktade in sig på vad som händer i partiet kan vi inte dra några reella slutsatser om vad för element i regeringsställning som orsakar metamorfosen. Jag har förslag på tänkbara faktorer som kan ha spelat störst roll för vad som orsakar förändring hos challengerpartier när de kommer till makten:

Möjligheten till issue entrepreneurship

Som vi lyfte i litteraturgenomgången och teorikapitlet verkar det som att challengerpartier besitter en unik möjlighet att ägna sig åt issue entrepreneurship som regeringspartier och kanske även oppositionspartier inte gör. Detta ger dem möjligheten att ta mindre stryk i opinion när de lyfter mer radikala förslag då de inte ses som ett reellt alternativ till regeringen. Efter sin debut som regeringsparti hamnar partiet plötsligt i ett nytt fack av regeringalternativ och granskas då annorlunda av både väljare och media. Det går att tolka den markant förändrade synen på partiet efter sin tid i regering som ett tecken på att detta varit fallet för miljöpartiet (Snabbkollen 2023; Valforskningsprogrammet 2018).

Granskning i regering

Det skulle också kunna vara så att challengerpartier inte har erfarenhet av de hökögonen som riktas mot partiet från medias håll. Detta kan förklara att partiet innan rigorös granskning kunnat föreslå mer radikala förslag, men som de vid makten behövt ta mycket hårdare ställning till. Likaså kan deras brist på ställningstaganden i andra frågor hårdgranskas. Till slut tvingas partiet till att forma ett bredare program, även som oppositionsparti, för att proaktivt besvara potentiell kritik som kommer att komma om de återgår i regeringsposition.

Samhällskriser

Den ekonomiska krisen 2008, flyktingkrisen 2015 och coronapandemin 2020 är tre exempel på tyngre kriser som Sverige stått inför under den undersökta perioden. Det är en tänkbar effekt av kriser att partier kvickt tvingas föra politik som besvarar problem som antingen berör kriserna direkt, eller som uppdragat sig som kopplade till de sektorer som krisen främst berörde. För att bestämt fastställa att kriser påverkar *alla* partier lika mycket, oavsett om de är challengers eller inte, *eller* att kriser inte är den huvudsakliga faktorn bakom challengerpartiers förändring vid regeringsmakt skulle en jämförande fallstudie mellan ett challengerparti och ett etablerat parti vara nyttigt.

Denna studie har aldrig haft för avsikt att visa *vad* i regeringsmakten som orsakar övergången från challenger till mainstream. Det är däremot högst intressant att spekulera om och ett välkommet tips för framtida forskningen att fördjupa sig ännu mer i.

En annan fråga som jag ställer efter att ha gjort denna analys är vad som kommer hända med partiet i framtiden. I takt med att det politiska landskapet förändras och att den traditionella blockpolitiken som präglade Sverige som exempel utsätts för prövningar om framtidens politik kommer vara så enkel som den var innan Sverigedemokraterna och Miljöpartiet entrade riksdagen. I analysen kan vi se tydliga tecken på att tiden som challengerparti är förbi. Regeringsmakten markerar en tydlig förändring i partiet och är, med allt vad regeringsmakten bär med sig, en mycket trolig förklaring till partiets förändring.

Är detta dock något partiet är nöjda med? Frågan är om partiet efter sina dryga åtta år i regering inte längtar tillbaka lite till tiden då de mer bekvämt kunde ägna sig åt issue entrepreneurship, och ställa de jobbiga frågorna till både regeringen och oppositionen. I flera frågor som väljarna varit missnöjda med har Miljöpartiet agerat syndabock, fast de själva inte varit pådrivande i förslagen, ett tydligt exempel på detta är den omtalade plastpåseskatten (Samberg 2023). Ett möjligt tecken på denna nostalgiska syn på challengertiden är valet av Daniel Helldén som språkrör, en företrädare som mest är känd för att i Stockholm styrt både med Socialdemokraterna och med Alliansen (Miljöpartiet, u.å.). Helldén beskrev också partiet som miljöpolitiskt “revolutionära”, ett intressant ordval för ett parti som efter sin moderering beskrivits mer och mer som en grön variant av Socialdemokraterna (Strömberg, C 2023).

Med tanke på hur det politiska landskapet har förändrats till idag, år 2024, skulle det kanske vara så att ett nytt fenomen tar plats i politiken. Det skulle kunna vara etablerade partier som avsäger sig krav på regeringsposter utan istället lägger sin press på politiskt innehåll och platser i riksdagen. Lika gärna kan det vara så att vårt nya politiska landskap för det första inte har genomgått sin slutliga förändring, och att den *verkligt* nya verklighet uppdragar sig långt senare. Det skulle också kunna vara så att vi snart återgår till vår traditionella spelplan, och att det vi genomgår nu blott är en guppning på vattnet i ett hav av lång politisk historia och framtid.

Skulle det däremot vara så att Miljöpartiet och Sverigedemokraterna i framtiden landar i att “det var bättre förr” (som challengerparti) och återgår till radikalare förslag har jag en bra idé på vad dessa partier skulle kunna kallas – revenge parties. Det vill säga: ett parti som varit ett challengerparti men som i sin tid i regeringen inte fick de resultat de drömde om, och därför beslutat sig för att bli ett challengerparti “igen”. Det är något för framtidens forskare med fascination för challengerpartierna att titta närmare på.

• Referenser

Albertazzi, D., McDonnell, D., (2015). *Populists in Power*. Routledge.

Barrling, K., (2014). *Från maskrosäng till tuktad rabatt? En studie av partikulturell förändring i det svenska Miljöpartiet*. Statsvetenskaplig tidskrift.

Bergman, T., Bäck, H., (2016). *The Parties in Government Formation*. I Pierre, J. (red.) *The Oxford Handbook of Swedish Politics*. Oxford University Press.

Betnér, S., Hjalmarsson, O., (2018). Hur lika är kandidaterna sina partier? *SVT nyheter*.
<https://www.svt.se/special/hur-lika-ar-kandidaterna-sina-partier/> (Hämtad 2024-01-03)

Carminati L., (2018) *Generalizability in Qualitative Research: A Tale of Two Traditions*. Qualitative Health Research.

Cassel, F., Öhberg, P. , (2023). *Vem e' de' du vill ha? Svenska folkets uppfattningar om viktiga egenskaper hos politiker*. Göteborgs universitet.

Chrisafis, A., (2017). Emmanuel Macron vows unity after winning French presidential election. *The Guardian*.
<https://www.theguardian.com/world/2017/may/07/emmanuel-macron-wins-french-presidency-marine-le-pen> (Hämtad 2024-01-03.)

De Vries, C. E., Hobolt, S. B., (2015) *Issue entrepreneurship and multiparty competition*. Comparative political studies.

De Vries, C. E., Hobolt, S. B., (2020). *Political Entrepreneurs: The Rise of Challenger Parties in Europe*. Princeton University Press.

Duverger, M., (2023). Political Party. *Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/political-party> (Hämtad 2024-01-02)

Ekblom, J., Nilsson, E., Strömberg, M., (2021). V kommer att rösta för att fälla Löfven. *Svenska Dagbladet*. <https://www.svd.se/a/oA4o2R/stefan-lofven-och-annie-loof-har-presstraff-11> (Hämtad 2024-01-03)

Erlingsson, G. Ó., (2006). *Varför bildas nya partier? Vrede och revanschlust som beslutsmobiliserande faktorer*. Sociologisk forskning.

Heinisch, R., Mazzoleni, O., (2016). *Understanding Populist Party Organization: The Radical Right in Western Europe*. Palgrave Macmillan London.

Karlsson, M., (2014). "Därför faller vi regeringen". *SVT opinion*.
<https://www.svt.se/opinion/darfor-faller-vi-regeringen> (Hämtad 2024-01-02)

Kristdemokraterna, Liberalerna, Moderaterna, Sverigedemokraterna, (2022). *Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige*. Riksdagen.

Leavy, H., (2017). *Research Design: Quantitative, Qualitative, Mixed Methods, Arts-Based, and Community-Based Participatory Research Approaches*. Guilford Publications.

Lindström, H., (2023). Socialdemokraterna sågar sin klimatpolitik – lägger ansvar på MP. *Aftonbladet*.
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/3EnE90/s-sjalvkritiska-i-ny-rapport-om-klimatet> (Hämtad 2024-01-02)

Ljunggren, S-B., (2010). *Miljöpartiet De Gröna. Från missnöjesparti till grön regeringspartner*. Statsvetenskaplig tidskrift.

Losman, M., (u.å.). Miljöpartiet samarbetar gärna – men inte med SD. *Miljöpartiet*.
<https://www.mp.se/halland/just-nu/miljopartiet-samarbetar-garna-men-inte-med-sd/> (Hämtad 2024-01-02)

Miljöpartiet (u.å.), *Grönblått samarbete i Stockholm*.
<https://www.mp.se/stockholm/just-nu/miljopartiet-inleder-ett-gronblatt-samarbete-i-stockholm/>
(Hämtad 2024-01-02)

Miljöpartiet stadgar

Miljöpartiet, (u.å.). Stadgar. <https://www.mp.se/om/stadgar/> (Hämtad 2024-01-02)

Miljöpartiet historia

Miljöpartiet, (u.å.). Miljöpartiets historia. <https://www.mp.se/om/historia/> (Hämtad 2024-01-02)

Miljöpartiet Tranås, (u.å.). Samarbete. <https://www.mp.se/tranas/politik/samarbete/> (Hämtad 2024-01-02)

Miljöpartiet, (u.å.). Vår politik. <https://www.mp.se/politik/> (Hämtad 2024-01-02)

P1 Morgon (2023), *Helldén: Då säger jag nej till att sitta i regering med S* [Radioprogram]. Sveriges Radio. 20 november.

<https://sverigesradio.se/artikel/hellden-da-sager-jag-nej-till-att-sitta-i-regering-med-s> (Hämtad 2024-01-02)

Persson, N., Richert, S., (u.å.). Debattartikel: Miljöpartiet är varken vänster eller höger.

Miljöpartiet.

<https://www.mp.se/orebro/just-nu/debattartike-miljopartiet-ar-varken-vanster-eller-hoger/> (Hämtad 2024-01-02)

Ramberg, T., Ridderstolpe, E., (2002). Centern lämnar regeringsförhandlingar. *Sveriges Radio.*

<https://sverigesradio.se/artikel/126153> (Hämtad 2024-01-03)

Regeringen, (2011). Ramöverenskommelse mellan regeringen och Miljöpartiet de gröna om migrationspolitik.

<https://www.regeringen.se/contentassets/f3ece2268a5a49f88722e4d66f9e8aaa/ramoverenskommelse-mellan-regeringen-och-miljopartiet-de-grona-om-migrationspolitik> (Hämtad 2024-01-03)

Saldaña, J., (2020). *Qualitative Data Analysis Strategy*. I Leavy, P. (red.) *The Oxford Handbook of Qualitative Research*. 2:a upplagan. Oxford University Press.

Samberg, M., Thomsen, D., (2023). Miljöpartiet om kritiken mot plastpåseskatten: “alla tror att förslaget kom från oss”. *SVT nyheter.*

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/miljopartiet-om-kritiken-mot-plastpaseskatten-alla-tror-att-forslaget-kom-fran-oss> (Hämtad 2024-01-02)

Simons, H., (2020). *Case Study Research*. I Leavy, P. (red.) *The Oxford Handbook of Qualitative Research*. 2:a upplagan. Oxford University Press.

Skavlan, (2015). Jimmie Åkessons första framträdande efter sjukskrivningen. *Skavlan.*

https://www.youtube.com/watch?v=Kn8CRDvasPo&ab_channel=Skavlan (Hämtad 2024-01-02)

Sloat, A., (2020). Germany's new centrists? The evolution, political prospects and foreign policy of Germany's Green Party. *Brookings*.

<https://www.brookings.edu/articles/germanys-new-centrists-the-evolution-political-prospects-and-foreign-policy-of-germanys-green-party/> (Hämtad 2024-01-03)

Smith, B., (2017). *Generalizability in qualitative research: misunderstandings, opportunities for the sport and exercise sciences*. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*.

Snabbkollen, (2023). Brå: Mest hat mot MP-politiker. *SVT nyheter*.

<https://www.svt.se/nyheter/snabbkollen/bra-mest-hat-mot-mp-politiker--t7qxn5> (Hämtad 2024-02-01)

Stockholm TT, (2011). "Historisk" enighet om migration. *Svenska Dagbladet*.

<https://www.svd.se/a/c965972e-8d47-3d97-bf9f-5c8148bea92e/historisk-enighet-om-migration> (Hämtad 2024-01-03)

Strömberg, C., (2023). Daniel Helldén (MP): Socialdemokraterna kommer inte att vara med och subventionera ny kärnkraft. *Sveriges Radio*.

<https://sverigesradio.se/avsnitt/daniel-hellden-mp-socialdemokraterna-kommer-inte-att-vara-med-och-subventionera-ny-karnkraft> (Hämtad 2024-01-02)

Strömberg, M., (2016). *Vi blev som dom andra – Miljöpartiets väg till makten*. Bokförlaget Atlas.

SvenskPolitik, (2010). Göran Persson om Miljöpartiet. *SvenskPolitik*.

https://www.youtube.com/watch?v=9b16WsQaECs&t=48s&ab_channel=SvenskPolitik (Hämtad 2024-01-02)

Svenska Valforskningsprogrammet, (2018). Väljarnas sämsta partier 1970-2018. *Göteborgs universitet*.

<https://www.gu.se/sites/default/files/2020-06/2018-28%20Va%CC%88ljarnas%20sa%CC%88msta%20partier%201970-2018.pdf> (Hämtad 2024-02-01)

Svensson, T., Teorell, J., (2013). *Att fråga och att svara: samhällsvetenskaplig metod*. Liber.

Tsebelis, G., (1989). The Robinson Crusoe Fallacy. *The American Political Science Review*, 83.

<https://www.jstor.org/stable/1956435>